

Zásadní změny českého školství ve stylu 80. let: osm tříd základky a dva povinné roky na střední

- CZ24 News | 14. března 2023

ČESKO: V Česku se rýsuje návrh na zásadní změnu desítky let zaběhlého systému. Měla by přinést větší míru všeobecného vzdělání, uvolnění praskajících kapacit mateřských škol či menší podíl lidí končících jen se základním vzděláním. Naráží však naopak na těžce přetížené kapacity středních škol v některých regionech či kritiku, že budou děti ze základních škol vycházet ještě méně připravené a vyzrálé. Poslankyně Renáta Zajíčková (ODS) nenavrhuje pouze zkrátit „základku“, ale výrazně změnit strukturu vzdělávací soustavy. Prodloužení povinné školní docházky fungovalo v Československu v 80. letech.

V Česku od devadesátých let funguje devítiletá povinná školní docházka, základní vzdělání má ten, kdo úspěšně ukončí devátý ročník základní školy. Pokud to nezvládne do 17 let, základní vzdělání nezíská. To by se podle zamýšleného návrhu mělo změnit, po pouze osmi letech základní školy by děti zamířily povinně na další dva roky na střední školu, základní vzdělávání by se tak o rok zkrátilo, povinná školní docházka naopak o rok prodloužila.

Myšlenka prodloužit povinnou školní docházku není revoluční, stejně tak její vztažení na ročníky středních škol. Stejný systém si z Československa pamatují ročníky studující v osmdesátých letech, podobně pak funguje i řada současných systémů povinného vzdělávání nejen v Evropě. Minimálně v otázce provázanosti základního a středního vzdělávání, délka jednotlivých úseků studia se může lišit, tedy například může fungovat systém devíti let základních škol a dvou povinných let na střední škole. Výjimkou není ani třináct let povinné školní docházky.

Přínosy návrhu mají spočívat v řadě aspektů. Jedním z nich je úleva na straně mateřských škol a snaha řešit nezvykle vysoký podíl odkladů, kdy v Česku odchází i na 20 % dětí na základní školy až v sedmi letech. V Evropě jde podle České školní inspekce o rekordně vysoká čísla. Myšlenkou je tak využít uvolněné kapacity základních škol pro vznik přípravných ročníků a uvolnit tak místa ve školách mladším dětem.

Podle experta organizace Člověk v tísni Daniela Hůleho by pak prodloužení povinné docházky i na dva roky středních škol mělo vést ke snížení počtu lidí, kteří dokončí pouze základní školy, nahradí chybějící motivaci ze strany rodičů a v praxi „postihne“ pouze děti, které by skončily po základní škole. „Máme vlastní zkušenost a fungovalo to, populace, které se povinná SŠ týkala dosáhla lepší úrovně vzdělání ve srovnání před i po povinnosti,“ [uvedl](#) Daniel Hůle.

Mezi lety 1978 až 1990 byla v Česku POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA (PŠD) 10 let. Z toho 2 roky na SŠ

To dnes navrhuje poslankyně [@ODScz](#) [@RenataZajickova](#)

Možnost je 8+2 stejně jako 9+2, klíčový je povinný přechod na SŠ

Bez SŠ se lidé v budoucnu jen stěží uplatní pic.twitter.com/3w3P1ewKaz

— daniel hule (@DanielHule) [March 10, 2023](#)

Rozšíření povinné docházky na první dva ročníky středních škol by pak zřejmě šlo ruku v ruce s určitým větším důrazem na všeobecné vzdělání v prvních ročnících středních škol. To má narážet na situaci určité předimenzovanosti nabízených oborů, o které už není takový zájem. To se projevuje nyní už pravidelně při podávání přihlášek na střední školy, kdy některé obory čelí výrazným převisům zájemců, zatímco jiným zůstávají kapacity nenaplněné.

Podle Renáty Zajíčkové, která je členkou poslaneckého školského výboru a předsedkyní podvýboru pro regionální školství a celoživotní učení, brání řada limitů současného systému naplňování schválené Strategie 2030+. Podle ní je třeba myslet nejen na změny obsahu vzdělávání, ale také „architektury vzdělávacího systému“.

„Je to třeba vnímat jako ucelený balíček opatření, pokud dojde k těmto změnám, podpoří se naplňování cílů, které jsou ve strategii pojmenovány. Je potřeba si uvědomit, že k této změně nedojde z roku na rok, musí tam být přechodné období, aby se se ředitelé mohli na změnu připravit. Nebude se to týkat jen kapacit, ale i třeba složení pedagogických sborů. Není to otázka jednoho volebního období, minimálně dvou, školy se na to budou muset připravit, stát se na to bude muset připravit a vytvořit podmínky, aby se to bezproblémově uskutečnilo,“ řekla deníku Echo24 Renáta Zajíčková.

„V cestě“ ke změně tak stojí poměrně velké překážky. Kromě zmiňovaného míjení nabídky s poptávkou v oborech středních škol je to také palčivá otázka kapacit. Ze strany školských organizací zaznívá i poměrně ostrá kritika dalších aspektů. Podle předsedy Unie CZESHA, která sdružuje asociace předškolní výchovy a asociace ZŠ a SŠ různého zaměření, by zrušení deváté třídy vedlo k redukci učiva v základním vzdělávání. Zavedení devítiletého základního vzdělávání se podle něj osvědčilo. Podobně se vyslovil i prezident spolku Pedagogická komora Radek Sárközi.

„Nápad je to zajímavý, líbí se na něm však asi především to, kolik by se ročně ušetřilo miliard. Protože tohle zcela jistě nezvýší kvalitu vzdělávání,“ řekl deníku Echo24 Jiří Zajíček. Zajíček s odkazem na vyjádření některých odborníků uvedl, že v případě schválení zvažované změny by si děti volily střední školu ve 14 letech, kdy ještě mnozí nejsou zralí pro volbu budoucího povolání.

Stejně tak Jiří Zajíček kritizuje myšlenku obecně pojatého vzdělávání v prvních dvou ročnících na SŠ. „Neumím si to představit. Jak by to vypadalo po těchto všeobecně pojatých ročnících, to by pak (studenti) přecházeli na jinou SŠ? Byla by dvě kola přijímaček?“ řekl.

Problém by podle něj takové nastavení znamenalo i pro výuku na odborných školách, kde by žáci na získání potřebné odbornosti měli málo času. Dodal, že nižší věk dětí by mohl nesnáze způsobovat rovněž při praktickém výcviku, protože v mnohých provozech nemohou pracovat nezletilí. Ani s rozložením změn do několika let si pak neumí představit, že by střední školy absorbovaly tolik uchazečů navíc.

Naopak ředitel organizace EDUin Miroslav Hřebecký by rozšíření povinné docházky na dva roky střední školy uvítal, rovněž ale nesouhlasí se zkrácením docházky na základních školách. „Souhlasili bychom se zavedením povinné dvanáctileté docházky – jeden rok předškolního vzdělávání plus devět let na ZŠ plus dva roky povinné středoškolské docházky. Tento návrh prodloužení povinné školní docházky jde ruku v ruce s tím, jaké jsou aktuální světové trendy,“ řekl. Zdůraznil ale, že by změna vyžadovala mimo jiné zmiňovanou změnu struktury oborů a středního školství. Dobré by podle něj bylo, kdyby bylo dvouleté povinné studium na SŠ zaměřené na získávání všeobecných znalostí a až po jejich absolvování by si středoškoláci vybírali odbornost.

[ZDROJ](#)